

Landskap: S M Å L A N D Upptecknat av: W.R. A.L.
 Härad: Sunnerbo Adress: L U N D
 Socken: Markaryd Berättat av Posttj.man ^{H.} C. Torsjö
 Uppteckningsår: 1933 Född år i

*Uppteckningen rör*F I S K E:

Fiske med kolpar	1.
" " ståndkrok med en <u>enekrok</u>	1 - 2
" " ålapinnar	2
Notdragning	3
Några uppgifter om sagesmannen	5 - 6

1. 5137

Fiske :

I sjöarna häromkring och i Lagan användes "kolpar", flytande ståndkrokar. De bestod helet enkelt av ett flöte, på vilket var fäst en lång tagelrev med krok. Matades med mask eller ev. mört.

I Lagan sattes ståndkrok. Det mest primitiva jag sett i fiskeväg - men samtidigt ett mycket praktiskt och effektivt och enkelt redskap såg jag hos en gammal fiskare vid Lagan. Han använde nämligen till sina ståndkrokar ej annat än en liten enegren på vilken två små sidogrenar lämnats kvar (se teckn.) Reven bands fast vid grenen, kroken, som fästes så att "hullingarna" satt fram till riktade snett bakåt och reven vid dess bakre ända, alltså tvärs över ryggen på mörten. När så gäddan kom och högg: den tar ju alltid fisken underifrån men vänder den kvickt och slukar den framifrån, så svalde hon både fisk och krok utan att känna det, och så var hon fast. Jag frågade gubben, om han inte tyckte det var bättre och säkrare med köpekrokar, men sådant ville han inte höra

Skriv endast på denna sida!

1
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kolpar

Ståndkrok.

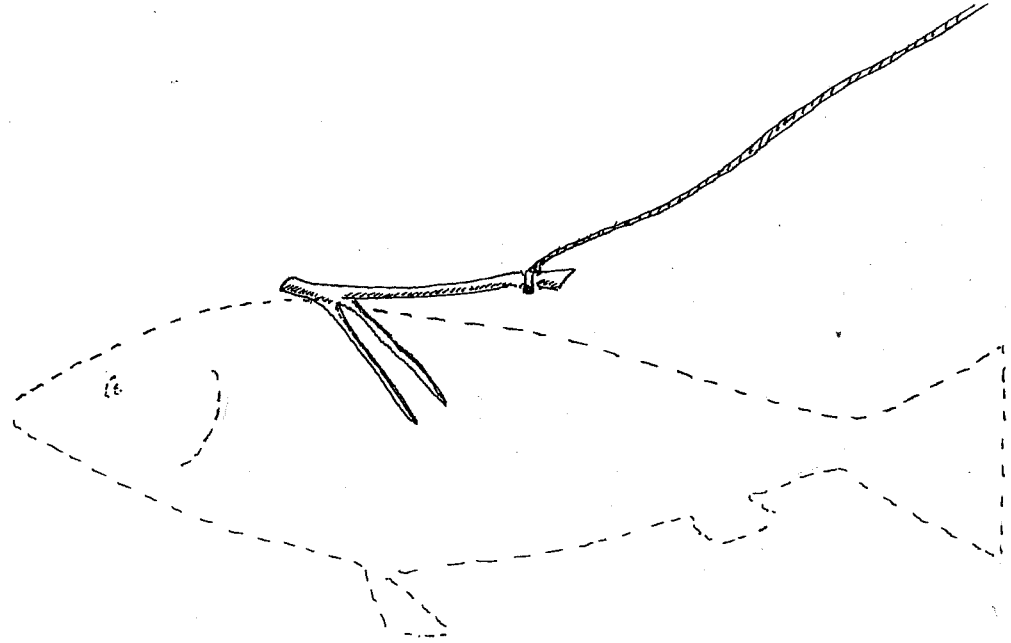
Krok av trä

Se bif. bild.

*Ståndbrok
med träbrok*

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV
5137

*Smålund 2
Linnéus
Markaryd
(Lagan)*

H. .... Br. .... L. .... Djup .... Diam. ....

Ägare: .....

Negativ. ....

3 Beskrivning: Se antecknen om Torjöö, Mållånged.

Bordhuset, ansåndt av gammal firdens i Mållånged i
Lagan vid ständmötet 1716.

Omändringar: .....

Användning: .....

Historia: .....

Litteratur: .....

Anmärkning: .....

Ant. av: *WR HL. 1938.*

5137

2.

talas om, tvärtom påstod han, att de voro alldeles odugliga. Jag såg också, hur han på detta redskap fick en dj-ns bra gädda.

Ålapinnar:

Ålapinnar (detsamma som i Örskelljunga kallades backor) sattes i Lagan. Det var blott en lång tråd med en krok och sänke i ena ändan och fästes vid åkanten med en pinne. Innan fabrikerne anlades, kunde de sätta ålapinnar, så att de på en tjugo stycken kunde få ål och gädda, så det räckte hela veckan. Men sen fabrikerne kommit är det helt annorlunda, massor med fisk går till spillo i turbiner o.d. eller kanske rentav förgiftas av utsläppta avfallsprodukter, och blir lidande av de stora skiftningarna i vattenståndet, som ju regleras vid de olika industrianläggningarna. Det största ålfisket är utan tvivel vid Skeen, där Bolmså får lämna de ålar, som gå fram där, i stora väldiga ålkistor av järn eller i laner, knutna av bomullsgarn i långa strutar, som fästs på träramar. Genom dessa får det överflödiga vattnet strömma, och ålen kan ej gå tillbaka mot den starka strömmen. (se foton)

Skriv endast på denna sida!

4
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ålapinnar

5137

3

Skärsjön saknar både till- och avlopp. Den är helt olika de andra sjöarna och har en alldeles "tropisk" växtlighet.

I Hinneryds socken hade danske kungen under Carl XV:s tid sitt jaktstott vid Tansjönäs. Så sjön där -liksom sjöarna häromkring voro tämligen stenfria, drog man där nät utmed sjöbotten och tog en mängd fisk.

Skriv endast på denna sida!

5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skärsjön.

Dra not

Vävskedstillverkning.(se foto). Bostäder:jordkulor.

Denna trakten är sedan gammalt bekant för sin vävskedstillverkning, och ända intill de senare åren har den bedrivits rent hantverksmässigt, men slutligen har även fabriker specialiserat sig därpå, och med de gamla dör snart även denna lilla hemindustri bort. I Trälora by utlämnades material och verktyg av personer, som alldeles utsögo sina 'underlydande'. Det var stor fattigdom då (bara för ett femtiotal år sedan) och folket bodde uruselt. Enbart i den byn fanns ett femtiotal jordkulor, där taket gick ända ner till och vilade på marken, i vilken utgrävts en håla. En sådan lär finnas kvar vid Råstorp, där Sven Nilsson i Trälora bodde.

Hur fattigt det var här i Markaryd, kan man tänka sig, då man vet att socknens störste bonde på 1830 - 40talet endast hade två kor, medan andra blott hade getter.

Markaryd var en utpost mot Danmark och "utrikespostkontoret" - det andra i Sverige var förlagt hit.

5137
5.

Posttjänsteman Thorsjö. Markaryd

En bland förgrundsfigurerna i fråga om intresse för hembygden och tillvaratagandet av den gamla allmogekulturen. Han var den egentliga drivkraften vid anläggandet av den utomordentliga hembygdsparken med dess rika fynd av olika slag, som tack vare Thorsjö räddats undan glömskan och nu finnas samlade i fornstugan och parken däromkring. Det gäller gamla redskap, möbler, julbonader och annan allmogekonst, hemflyttandet av den gamla swattan och kattsan m.m. Han gick eller cyklade från det ena stället och letade igenom vindar och bodar och räddade mången dyrbar sak åt eftervärlden, däribland t.ex. en gammal julbonad. Då han genomsökt en hel gård och ej funnit något direkt av intresse, kom han ut på gården och såg där en potatishög ligga överhöljd med en del trasor. Han såg närmare efter och fann då, att man tagit en gammal vacker på väv målad julbonad och kastat över högen. Han fick den och blev helt naturligt mycket glad över sitt fynd, som han genast lämnade

Skriv endast på denna sida!

7
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5137

6.

8
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

till Hembygdsföreningen, som han som sagt var med om att starta och sedan hålla vid liv. Ja, det är ganska sällsynt att finna en så livaktig förening som just denna. Oegennyttigt har han så offrat sin eventuella fritid - för en posttjänsteman är inte precis fri så mycket - i kulturens tjänst och skaffat sig rika insikter i allt vad som rör den gångna tiden. Inte minst fiske är hans intresse och dessutom trädgårdsskötsel. Hans trädgård är ett mönster. Inte minst betydelse har han som kännare av gamla folklåtar o.d. ty själv har han spelat mycket fiol i sina dar på flera platser. Ett flertal sådana har han upptecknat och bevarat åt eftervärlden. På semestrarna tar han gärna en lång cyckeltur tvärs genom Småland, eventuellt upp till Målillatrakten, där han har släktingar. Tyvärr skulle han just ut på en sådan tripp, då vi skulle besöka honom, så vi hann inte få alla de upplysningar, som vi så gärna skulle önskat och som han var rätte mannen att ge. Sällan träffar man som sagt en så sakkunnig och dessutom trevlig och glad man.